

1909; 2. kiad. 1926) c. nagyszabású forrásgyűjteménynek. A. *Ungnaddal* közösen vallástörténeti kommentárt írt a *Gilgames-eposz* újasszír változatához: *Das Gilgamesch-Epos. . .* (1911). ○ Főbb munkái még: *Der Ursprung der israelitisch-jüdischen Eschatologie* ('Az izraeli—zsidó eszkatológia eredete', 1905); *Die älteste Geschichtsschreibung und Prophetie Israels* ('Izrael legkorábbi történetírása és proféciaja', 1910); *Mose und seine Zeit* ('Mózes és kora', 1913); *Die Anfänge Israels* ('Izrael kezdetei', 1914); *Der Messias* ('A Megváltó', 1929); *Israels Spruchweisheit im Zusammenhang der Weltliteratur* ('Az izraeli bölcs mondások világirodalmi összefüggései', 1925). ○ Műveinek teljes bibliográfiája: ZAW 69. köt., 1957.

Komoróczy Géza

Gressmann [greszmán], Uwe (Berlin, 1933—Berlin, 1969): német (NDK) költő. Háború alatti hányatott élete és korai betegsége ellenére már nagyon fiatalon írt és rajzolt. Az új, NDK-beli irodalom nagy ígérete volt. ○ *Der Vogel Frühling* ('Tavaszmadár', költ.-ek, 1966) c. kötetével aratta legnagyobb sikerét. ○ Magyarul: 1 vers (Tóth B., Utunk, 1964, 41.); 2 vers (Hajnal G., Nagyv., 1969, 10.); 1 vers (Nagy L., Nagyv., 1974, 5.).

Komáromi Sándor

Gretser [greocer], Jacobus; *Gretschler*; *Grether* (névváltozatok); (Markdorf, Meersburg köz., 1562. márc. 27.—Ingolstadt, 1625. jan. 29.): latinul alkotó német író. Petrus *Canisius* mellett a legjelentősebb német jezsuita. Fribourgban (Svájc) és Ingolstadtban működött mint a skolasztikus teológia és az orkőlestan tanára. ○ Több mint 300 műve jelent meg, görög nyelvtanát Mo.-on is használták a jezsuita iskolákban. Elsősorban teológus, ennek ellenére humanista módon vonzódott az antikvitáshoz. Első drámáját (*Timon*, 1584) *Lukianos*z egy dialógusa ihlette; ugyancsak antik és humanista műveltségéről tanúskodik trilógiája, a *Comoedia de regno humanitatis* ('Komédia az emberség birodalmáról', 1585 k.). Az *Udo von Magdeburg* püspök legendáját feldolgozó *Udo* c. drámájának „szerződés az ördöggel” motívuma *Bidermann* Cenodoxusának előképe. 23 iskoladrámájával a jezsuita színjátszás stílusára tett erős hatást; közülük ismertebbek: *De conversione S[ancti] Pauli* ('Szent Pál megtéréseről'), *De conversione S[ancti] Augustini* ('Szent Ágoston megtéréseről'). ○ Magyarul: *Görög prozódia* (1738). ○ *Irod.*: A. Dürrwächter: *Jakob Gretser und seine Dramen* (1912).

Tarnai Andor

Grettis saga [gretisz szágá]; *Grettla* (közkeletű név); ('Grettir története'): regény jellegű, anonim izlandi történet az 1300 körüli évekből. Egy 1270 és 1280 körül írt első változat alapján készült. Címhőse *Grettir Asmundarson* (996 k.—1031), ahogyan a saga néhány strófabetéje is mutatja, a *szkaldikus költészet* egyik neves művelője is. A 11 eredeti nyelvű kiadásban (először 1756-ban), majd 7 nyelven 30 ízben megjelent, rendkívül népszerű mű a *sagairodalom* legeredetibb műfajának, a *nemzetiségi sagák*nak késő klasszikus darabja. *Grettir* az izlandi történelem legnagyobb, tragikus indítatású kitalált figurája, aki 17 évig bírta ki jogfosztott bűdosásban, míg nem megölték. Ebben az időkeretben esett kalandjai során, a honi paraszti világ realista részletábrázolásai közepette mindinkább népi hőssé, szabadítóvá (egyfajta *Robin Hood*dá) növekszik alakja, jó kontrasztban hivatalos kismemmettségével. A nagy íráskészségű szerző egész könyvtárat használt fel munkája írásakor a *Beowulf*tól szinte az egész *sagairodalom* át a legfrissebb lovagregényekig. Az egy-két évszázados múltba „természetesen”, szinkretikusan, a történelmi hitelesség képzetének egyértelműségével pillant vissza, régibb *nemzetiségi sagákkal* szemben sok esetben már nagy hatású esztétikai tényezőnek használja a történelmi környezetet, így műve a *történelmi regény* prototípusának nevezhető. ○ Mai izlandira átírva H. *Laxness* bevezetőjével jelent meg (1946). ○ Legjobb kiadása Guðni *Jónsson* bevezető tanulmánya (1956). ○ *Irod.*: D. Stedman: *Some points of resemblance between Beowulf and the Grettla* (Saga-Book of Viking Society, 1913); J. Lange: *The relation and development of English and Icelandic Outlaw-Tradition* (1935); S. Nordal: *Sturla Þórðarson og Grettis saga* (1938); H. Laxness: *Lítill samantekt um útilegumenn* (Tímarit Máls og Menningar, 1949); O. Nordland: *Norrøne og europeiske litteraere lán i Grettis saga Asmundarsonar* (Mál og Minne 44, 1953); M. Ciklamini: *Om Grettis saga* (Arv 22, 1966). *Bernáth István*

Greulich [grajlih], Emil Rudolf; *Erge* (írói név); (Berlin, 1909. okt. 6.—): német (NDK) elbeszélő és satirikus író. Nyomdász volt, 1933 után illegális tevékenységet folytatott; elítélték, majd büntetőszázadba helyezték; 1945 után szerkesztő, majd szabad foglalkozású író. ○ Humánus mondanivalójú kalandregények, satírák, „berlini történetek” ügyes tollú szerzője. ○ Főműve: *Keiner wird als*